

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LIV. Ч. 124. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, середа, 26-го червня 1946.

No. 124. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, June 26, 1946.

VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНФЕРЕНЦІЯ КОНГРЕСОВИХ ПАЛАТ ЗГОДИЛАСЯ НА ПРОДОВЖЕННЯ БЮРА АДМІНІСТРАЦІ ЦІН

Конференція представників сенату й палати репрезентантів остаточно дійшла до згоди над спірними точками законопроекту про продовження діяльності Бюра Адміністрації Цін. Конференція згодилася в першу чергу продовжити цю установу ще на один рік; далі ще згодилася на контроль цін на м'ясо, домашню птицю, молочні продукти, нафту й тютюн. Після згоди конференції обі палати мусять швидко прийняти ці поправки повним голосуванням, інакше не зможуть вчас упоратися з законопроектом, бо дотеперішній закон про Адміністрацію Цін вигасає в неділю і на його місце нема нічого.

ПЕРЕСТАЮТЬ ПРОДАВАТИ М'ЯСО В ДЕЛІКАТЕСЕН КРАМНИЦЯХ.

Після того, як щезло м'ясо з продажу в м'ясних крамницях, власники крамниць делікатесен у Нью-Йорку теж проголосили, що не будуть продавати холодних м'ясних виробів („мішанців“), як це було досі, хіба лише на „канакки“. — У Вашингтоні зібрався жінки з різних сторін краю і уладили похід перед Капітолом та перед Білим Домом, щоб запростестувати проти знесення Адміністрації Цін, як це може статися вже найближчої неділі.

НОВИЙ ПРЕДСІДНИК НАЙВИЩОГО СУДУ ОБНЯВ УРЯД.

Фред М. Вінсон, новий предсідник Найвищого Суду Злучених Держав, склав присягу на свій новий уряд у вівторок 24 червня на ганку в Біллі Домі у прийнятності високих урядових делікатес товпи людей. У цей нагоді президент Труман пригадав, що він мав повинні мати належну пошану для судів. Вінсон має важке завдання, а це довести до згоди між посвареними суддями, Джексоном і Блеком. Вінсон є тринадцятим президентом Найвищого Суду від часів його існування.

МАЙНЕРИ ДІСТАЮТЬ ПО СТО ДОЛЯРІВ НА ВАКАЦІЇ.

Робітники в вугільних копальнях вийшли на страйк в травню, але не покинули роботи на все, мають право дістати по \$100 платні на вакації. Таке вияснення оприлюднив федеральний адміністратор майн адмірал Бен Морал, який перебрав майни іменем уряду 22 травня. Він каже, що цю платню дістануть майнери від підприємців на підставі нового контракту.

БУВШІ ЮНІНИ УРЯДНИКИ ДІСТАЛИ ПО ТРИ РОКИ ТЮРМИ.

Два провідники юній Американської Федерації Праці, а це Мартин Дж. Паркінсон і Вільям МакГрегори, з повіту Вестчестер, стеїту Нью-Йорк, дістали по 3-6 літ в'язниці від шойорського судді. Судейська лава признала їх винними в тому, що вони хотіли приневолити контракторів заплатити їм \$200,000 в заміну за те, що вони не будуть викликувати страйку робітників при будові нового водопроводу до Нью-Йорку з ріки Делевар в горішній частині стеїту. Ні один із засуджених не хотів складати свідчення в своїй обороні. Їх адвокат твердив, що оба юнії провідники не робили цього з власної волі, лише на приказ містопресідника Американської Федерації Праці, Джозефа Фея з Ньюарку. Цей Фей разом із своїм прибічником Джеймсом Бовом дістали по півтора до п'яти літ в'язниці в 1945 р. за те, що вимусли на підприємців \$750,000 цим, що грозили викликати страйк робітників і тим способом перешкодити у виконанню будови. Суддя не прийняв оборони адвокатів кажучи, що ні Паркінсон ні МакГрегори не хотіли бути свідками в процесі проти Фея, отже тим самим показали, що це був один спільний план для вимушування грошей від контракторів.

ЯК КОМУНІСТИ ДІСТАВАЛИ ФЕДЕРАЛЬНІ РОБОТИ ВЧАСІ ВІЙНИ.

Конгресмен Ріс з Канзас доводив в палаті, що Сивил Сервіс Комішен одобрювала кваліфікації до федеральної служби вчасі війни для людей, які були запідозрені в комунізмі. Це діялося так, що комісія нехтувала висліді слідства спеціальних розвідників про політичну лояльність осіб і сама вирішувала, як хотіла кого приймати до федеральної служби. В такий спосіб прийнято до федеральної праці 75% людей, яких лояльність була закwestіонована. Ріс домагався, щоб над прийнятими службовиками перестати ще раз слідство в справі їх лояльності.

**ЯК НЕ МАСТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОТ,
ЧОМУ НЕ КОРИСТАТИ З ОГОЛОШЕНЬ ЗНАМЕННИХ НАГОД ДЛЯ ЗАРІБКУ, ПОДАНИХ У ОГОЛОШЕННЯХ НОВИХ РОБІТ У „СВОБОДІ“?**

Москва накладає цензуру на вісти про діяльність УНРРА на Україні й Білорусі

Президент Труман переслав предсідникові палати послів Рейбернови лист з повідомленням, що Москва наложила цензуру на вісти, пересілані американськими кореспондентами про працю УНРРА при розділюванні харчових продуктів на Україні й Білорусі. Палата репрезентантів прийняла мовчки цю вістку до відома. Президент, висилаючи вістку про наложення цензури Москвою, пригадав, що Совети згодилися на це, щоб разом із представниками УНРРА пішли теж і американські кореспонденти до цих країв Советського Союзу, де розділюється допомога населенню. На підставі угоди з Ялти Україна й Білорусь мали бути трактовані зовсім окремо від Москви і тому конгрес ухвалив засторогу, щоб праця УНРРА на Україні й Білорусі відбувалася під доглядом американських кореспондентів, як це зрештою є всюди, де йде праця УНРРА. Тепер Москва наложила на вісти пересілані американськими кореспондентами таку саму цензуру, як на інші вісти, пересілані американськими кореспондентами з Москви.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА ТОРГОВЕЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ АРГЕНТИНИ З СОВЕТАМИ.

З Буенос Айрес, в Аргентині, звідомляє кореспондент Нью-Йорк Таймса Френк Клакгорн, що Совети скасували угоду про закупку 100,000 шкур з Аргентини для вжитку в Советах. Ці шкури закупила советська торговельна місія в Аргентині по ціні 44.5 сентавос замість ціни 27 сентавос, як це платять інші цюкупці. Мабути з огляду на цю високу ціну советський уряд не затвердив угоди. В Аргентині панує переконання, що внаслідок першої торговельної невдачі, далішні торговельні трансакції між обома країнами не мають виглядів.

ПЕРОН ОБЩОЄ СУДИТИ НАЦІСТІВ.

Президент Аргентини Хуан Д. Перон заявив, що він прирорить до бажань Злучених Держав і поставити перед суд німецьких нацистів, які схоронилися на території Аргентини після війни. Він теж заявив перед кореспондентом агенції Юнайтед Прес, що Аргентина це християнська країна і не дозволить на поширювання ідеологій, противних християнським засадам. І тому нема страху, щоб Совети могли поширити тут свою ідеологію. Аргентина наважала тому зв'язки з Советами, казав Перон, що Росія це велика країна і такі зв'язки потрібні для розвитку торгівлі між обома країнами.

Московська „Правда“ про американський плян контролі атомової енергії

Зачини Держави, які виробляють атомову енергію, самі запропонували Об'єднаним Державам створити міжнародну контролю атомової енергії, бажачи цим спричинитися до скріплення міжнародного довіря та встановлення тривкого миру. Передумовою американського пляну контролі було домагання, що в цих справах жадна країна не може мати права вето. Підчас обговорювання цього проекту в О.О.Д. советський представник пропонував свій плян, в якому власне домагається права вето. Тепер московська „Правда“, орган комуністичної партії, виступила з гострою критикою американського пляну, закидаючи Злученим Державам, як звичайно, „імперіалізм“, „фашизм“, „гегемонію над світом“ і т. п. „Правда“ твердить, що американський плян контролі атомової енергії має на мені не тільки скріпити монополію Злучених Держав в продукції атомової бомби, але теж запевняє їм саму продукцію і далішній розвиток до часу, поки така контролі булаб можлива, що теж залежить виключно від самих Злучених Держав. „Правда“ пише, що Злучені Держави будуть даліше продукувати атомову бомбу та передавати таємницю і контролю над нею міжнародній контрольному комісії тільки тоді, коли їх уряд уважатиме, що ця контролі є „ефективна“. В такому пляні, пише „Правда“, кожний пункт насуває нові питання і має повно комплікації. „Правда“ запитує: Чому уряд Злучених Держав хоче продовжувати продукцію атомової бомби, коли ця зброя має бути заборонена? На якій підставі уряд Злучених Держав хоче продовжити свій монополію на необмежений час? Чому інші країни малиб сліпо довіряти Злученим Державам тоді, як вони самі не тільки не довіряють своїм партнерам, але й міжнародному контрольному органу? Даліше „Правда“ твердить, що продукція атомової бомби не є навіть в урядових руках і монополію над нею має приватна фірма Е. І. дю Понт де Намур, яка мала найрізноманітніші зв'язки з німецькою військовою фірмою І. Г. Фарбеніндустрі. Свої міркування більшовицька „Правда“ кінчить твердженням, що американський плян має шклом що іншого на меті, головню знизити самий основний принцип Ради Беспеки, який вимагає повної однозгідності великих потуг у вирішуваних головних проблем. „Американський плян“, пише газета, „є витвором атомової дипломатії і зраджує тенденцію панування над світом, але такі амбіції не можуть бути здійснені в нашому часі“. В далішому „Правда“ обороняє советський плян контролі та заявляє, що Советський Союз ніколи не зрештине з права вето.

АМЕРИКАНСЬКА РЕАКЦІЯ НА СОВЕТСЬКІ ІНСИДУАЦІЇ.

Закиди більшовицької „Правди“, пороблені Злученим Державам щодо міжнародної контролі над атомовою бомбою та продукцією атомової енергії, відбилися широким відгомном в американській пресі та викликали найрізноманітніші коментарі, які не тільки опроркидують советські обвинувачення, але добачають в них більшовицькі намагання до рішачого впливу в міжнародній політиці. Президент підприємств дю Понта, В. С. Карпентер мол., заявив, що закиди „Правди“ є „типичною комуністичною мішаниною брехні і перекручувань“.

ВИХОДИТЬ, ЩО ВЖЕ МИРНІ ЧАСИ.—До такого заключення приходять люди в Парижі по цій причині, що перший раз від вибуху війни зачали витрискувати воду фонтани в славній горді Версайської Палати. Та, надиво, як тільки це сталося, зачав падати дощ. Тому саме бачимо на картині людей з парасолями.

ПОРАЗКА МОСКВИ В РАДІ БЕСПЕКИ В ЕСПАНСЬКІЙ СПРАВІ

Рада Беспеки Об'єднаних Держав відкинула більшість 7 голосів проти 4, інспіроване більшовицькими домаганнями польського представника, щоби всі члени Об'єднаних Держав негайно зірвали дипломатичні відносини з Іспанією, проголошуючи уряд генерала Франка безпосередньою загрозою для світового миру. За пропозицією голосували: Советський Союз, Польща, Франція і Мексико; а проти неї: Америка, Англія, Китай, Австралія, Бразилія, Єгипет і Голландія. Рада Беспеки зберігає далі право передати цю справу Генеральній Асамблеї, але без рекомендації зірвати з режимом ген. Франка. В обороні Іспанії виступав у першу чергу представник Великої Британії.

ВІДКИДАЮТЬ ДОМАГАННЯ АВСТРІЇ ДО ТИРОЛЮ.

Рада міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг у Парижі остаточно затвердила північні кордони Італії, відкидаючи претенсії Австрії до південного Тиролю. Загально вважається, що Австрія буде даліше обстоювати свої домагання, хоча відомо, що Італія запропонувала їй своєрідний господарський союз, який скріпив би Австрію на півдні та зменшив напір Німеччини з півночі. Ці справи є тепер предметом нарад між італійською та австрійською делегаціями. В далішому на конференції міністрів обговорювано справу італійсько-французького кордону, обмеження італійської флотії та справу Дунаю. В цих справах ще не досягнуто порозуміння.

АРАБИ ПЛЯНУЮТЬ ВІЙНУ В ПАЛЕСТИНІ.

Рада Арабської Ліги в Блудан, Сирія, висловила за організоване повстання арабів в Палестині, яке підтримувалиб усі арабські держави. Загально вважається, що араби, в порівнянні з добре організованою і озброєною жидівською підпольною організацією, сьогодні не малиб вигляду на успіх у повстанні. Очевидно, що в цих справах сказалоб своє слово теж Англія, що має мандат над Палестиною. Покищо, англійська поліція і військо продовжують шукати за скопленими жидівськими екстремістами британськими старшинами, а перед військовим судом почався процес 31 членів жидівської підпольної організації.

НЕМА ЗГОДИ В ІНДІЇ.

Індійська Конгресова Партія відкинула британську базу для створення внутрішнього індійського уряду, що мав би бути етапом до повної політичної незалежності Індії. Ведуться далішні переговори. Порозуміння розбивається на протиріччях та антагонізмі між двома головними індійськими партіями, Конгресовою та Мусулманською Лігою.

ДОМАГАЮТЬСЯ НЕВСТРІВАННЯ В ДОМАШНІ СПРАВИ.

В Нью-Йорку розпочалися наради т. зв. Світової Асамблеї Здоров'я, що є складовою частиною Організації Об'єднаних Держав. В нарадах бере участь теж делегація Советської України, з д-ром Львом Медведем на чолі, який у своєму першому виступі домагався повної „незалежності“ членів Об'єднаних Держав у своїх внутрішніх справах.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОТИ АМЕРИКИ.

Провідник китайських комуністів, ген. Мао Тсе Тунг заявив, що прихвильність американських військ і флотії в Китаю „загрожує беспеці й мирові країни“ та домагається, щоб американці цілком залишили Китай.

„ПЕРЕХІДНИЙ ЕТАП“

Головнокомандуючий американськими окупаційними силами в Німеччині, ген. Джозеф Т. МекНарн заявив, що з днем 1-го липня американська зона Німеччини увійде в „перехідний етап“ між військовим і цивільним управлінням.

БОЛЬШЕВИКИ ВИКИНУЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА.

Большевицька окупаційна влада в Румунії наказала залишити країну американському кореспондентові „Кришчен Сайенс Монітор“, Рубен Марк-гетові. За причину подано „діяльність проти румунського уряду“.

АНГЛІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ ДОГОВІР.

З Лондону повідомляють, що не зважаючи на британський економічний натиск на варшавський уряд з метою довести до демократичного вирішення внутрішніх справ Польщі, між варшавським і британським урядами підписано господарський договір, яким головню нормується давні фінансові зобов'язання Польщі щодо Великої Британії.

НОВИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД.

Новий французький уряд, створений Жоржом Бідо, був затверджений конституційною Асамблеєю та відбуде своє перше засідання дня 24. червня вночі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-5822

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Початкове число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Ситі і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з суботи (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

**РІЧНИЦЯ, АЛЕ НЕ
РІЧНИЦЯ ЗАМИРЕННЯ!**

Минув рік, як у Сан Франсиско представники 51 держав підписали Чартер Об'єднаних Держав. А ним ці держави зобов'язались об'єднати свої сили на те, щоби вдержати в світі міжнародний мир і безпеку. Між тими, що це підписали, був теж Советський Союз. Була та ж сама цілість, про яку об'єднуємо на тому місці тільки мимоходом, бо тут іде про що інше, а не про те, як вона ввійшла до Організації Об'єднаних Держав і для якої цілі. Нам іде тут про те, чи за цей рік світ зближився до тієї цілі, задля якої ці 50 держав об'єдналися тому рік у Сан Франсиско, чи може віддалився.

Якщо у цю річницю перерахувати тільки те, які вістки передають американські кореспонденти з Советів про відносини в нашому краю та про цілі нашої політики, то треба би ствердити, що тепер між потугами куди більше напруження ніж було тому рік. Правда, тому рік представники великих потуг більше оперували гарними фразами і сентиментом, коли говорили про міжнародні проблеми. Тоді було легко підписувати декларації, які властиво ніяку з тих потуг да нічого не зобов'язували, бож кожна з них, озброївшись вето, могла в будучині спинити те, що їй не мило. Зате впродовж минулого року прийшлося вирішувати конкретні справи: границі, мирові договори, відшкодовання, окупації, стратегічні бази, плебісцити, вибори і т. п. А вкінці ще й важку проблему як справу контролю виробу атомової енергії та зживання у війні атомових бомб. Значиться, що зіткнулись з собою різні світогляди й різні політики. Як-же це виглядає у практиці?

Отже можна сказати, що нема згоди між великими потугами ні до одної великої проблеми. А так є, що вони повинні погодитись, якщо має бути спокій і порядок у світі. Менші держави поминаємо, бо вони тепер відіграють дуже малу роль, коли треба рішати. Та вони цілком певно ще своє слово скажуть, але воно ще більше ускладнить справу замирення, бо буде звернене проти диктатури великих потуг.

Правда, можна на виправдання сказати, що годі було за рік вирішити таку величезну кількість великих, складних, світових проблем. Проте не можна замикати очей на те, хто й що є причиною, що нема згоди. І то нема згоди навіть щодо такої страшної зброї, якою є атомові бомба, якої секрет є в американських руках, але якого Америка не хоче далі для себе держати. Вона, просто хоче його як воєнну зброю знищити в себе і там, де він біг би бути найнебезпечнішим, щоб так вратувати світ і цивілізацію від руїни і загибелі. А коли до цього додати, що властиво Совети є найбільшою перешкодою до згоди, та що вони ведуть тепер сильну кампанію проти Злучених Держав через радіо і пресу, то ледви чи Об'єднані Держави можуть величатись успіхом у першому році свого існування. Тому саме замість мира заповідають тепер революції, голод і ще більший зріст взаємного недовіря у світі.

Дорого вмерти, та дорожче жити

Нинішній пригадці не йде про мораль, а про ціни продуктів. Із середньозваженого міста, ближче Тихого океану ніж Атлантичного, беремо ціни життєвих потреб. Між ними є домовина. Хоч вона не для живого, однак за неї платять живі. Каже погребник, що від непам'ятних часів у нього коштує домовина \$297 і ціна осталася така до сьогодні. Зате ціна за обслугу для небіжчика за останні п'ять літ зросла з \$75 на \$135. Це для вмерлих.

Для живих справа втримання життя виглядає інакше. Коли згадується про "обстановку" для вмерлого, то наведемо теж обставову для живих людей. У 1941 році в міській черв'ячій гарнітурі меблів для ідеальної кімнати — разом 8 предметів — зроблених з дубового дерева коштувало \$88.88. Сьогодні подібний "сет" меблів, покритий дубовою дощикою наче папером продається за \$179. Лямпа, яка перед п'ятьма літми коштувала \$7.50 — \$12.50, сьогодні продається по \$36. Життєві рукавички, оголошували перед п'ятьма літми по ціні \$1, тепер ідуть за \$6, найдорожша жіноча торбачка йде тепер по \$3.98, а коли вона зроблена із шкіри алігатора, то коштує \$80.

Деякі харчі майже не мають ціни і тому нема потреби їх наводити. Та візьмімо урядові цифри. Федеральний Департамент праці через бюро статистики виказує, що в червні 1941 р. ціна харчів піднялася на 10.2% в порівнянні з роками 1935-39, а недавня статистика виказує, що харчі зросли на 49.9%, убрання на 43.7, домашня обстановка ("фурнітура") на 60%, вилася на 50% за останні роки. Загалом же "перестановка" подорожжів усіх життєвих потреб зросла на 131.5 відсотків!

На чім усе це докінчиться, ніхто не знає. Та все ж таки дивно виглядає, коли жінка платить тепер за плац \$140, за який перед п'ятьма роками платила \$69.95; за кошми наповнений харчами тепер платить \$3.77, коли такий самий кошми в 1941 коштував \$2.61. Наконі на автомобілі колеса тепер коштують \$16.37, а перед п'ятьма роками ті самі опони коштували \$10.90.

Ціни домів стратили загальом якунебудь підставу. Як лише з якогось дому випроводяться люкатор, такий дім негайно появляється на продаж, щоб новий власник міг його обняти і він платити ціну, яку лише власник жадає. Пересічна ціна домів подекуди подвоїлася чи і потроїлася впродовж останніх п'яти літ. Усе те подане лише, прикла-

дово. Питання: звідки це походить?

У відповідь наведемо таку вістку, з Вашингтону з дня 21 червня: "Бюро Адміністрації Цін підвищило ціну м'якого вугілля пересічно по 40 1/2 центів від тону, щоби нагородити власників копалень за підвищення платні майнерів і відплатити їм за втрати, понесені вчасі 59-денного вугільного страйку, викликаного майнерською коїєю за спонукую Джана Л. Луїса. Цей страйк покінчився 29. травня. Коли брати під увагу, що підвищення цін упродовж найближчого року, тобто до кінця березня в 1947 році, має винагородити втрати вчасі страйку і принести загальом приходу \$283,250,000 та цю втрату покрити підприємці копалень лише до-

висоти \$60,500,000, а сума \$222,750,000 буде покрита з кишені тих, хто купує вугілля."

Тепер треба поразувати, кількі з цін за одну тону дістануть майнери. На підставі контракту з 29. травня платня майнера разом із підвищеною по п'ять центів від тону на фонд здоров'я й добробуту вноситься 39 центів від тону. Зате власники дістали підвищення по 40 1/2 центів від тону. Тут хіба треба ще пам'ятати на ціну доставки вугілля до різних околиць, а це вже окрема доплата, яку платять консументи. Друга новинка з тієї самої дати звучить: "Від 1. липня залізничні підвищать ціну перевозу за товари на 6%, а це принесе залізничним підприємствам \$390,000,000. річно".

Підвищення цін за перевіз прийшло в місяць після страйку залізничників, коли то вони дістали підвищену платню на 18 1/2 центів від години.

Для думаючої людини до-

сить і цього.

Собор Нечестивих у Львові

Зарядження Совнаркому України, яким комісар Ходченко призначувався зверхником Українсько-Католицької Церкви в Галичині, викликало гострий протест в цілій Галичині. Всі стали вважати, що Москва добиралась вже до релігійного сумління західних українців, тому завзята стало рости в масах та в провідній верстві духовних. Висловом настроїв, рішених на все, стало писмо-протест трьох соток духовенства львівської єпархії проти зарядження Совнаркому України, зложений 1. липня 1945 в катедрі Св. Юра. Документ цей, як доказ мужності та глибокої релігійності духовенства Галичини, увійде в історію.

Українсько-католицьке духовенство в цілій своїй єпархії висловлює своє писмо-протест звернуто до Молотова, заступника прем'єра Сталіна, отже до дійсної влади советської держави, а не до фіктивного київського уряду. Там духовенство скарижється на зарядження Совнаркому України. Покликається на сталінську конституцію про свободу віри та прохає дозволити праву упорядкувати відносини в своїй церкві, через звільнення Митрополита та єпископів. Крім цього духовенство заявляє, що політичні справи це річ окрема від релігії. Який наслідок мало це мужнє писмо священників-ісповідників, не знаємо докладно, на всякий випадок зміни воно на ліпше не принесло.

Підписані під протестом-петицією духовні були заарештовані та усунені з парохій. В Галичині появляється якийсь російсько-православний єпископ Макарій, що титулює себе єпископом львівським та тер-

нопільським, став господарити як інтруз на цій території.

На місце арештованих священників насилано священників зі советської Росії. Донесення втікачів з того часу говорять, що в багатьох церквах як у Львові, Сокалі, а навіть на Засинні в Перемишлі відправляли вже якісь російські батюшки. Це саме могло теж бути й по інших місцевостях Галичини.

Насувається питання, звідки Макарій міг набрати православних духовних, коли їх нема в самій советській Росії. Відомо, що там семінарів не було впродовж 20 літ. Звідси й слушний здогад, що прислали батюшки, це звичайні агенти НКВД, що поперебрані в рясні, стали укритами агентами советської розвідки по різних місцевостях Галичини.

Розпочинаючи свою акцію в Галичині, Макарій видав своє послання до галицьких українців, в якому аргументуючи в зовсім подібний спосіб як член Ініціативної Групи, поручає духовенству зирвати з Римом та повернути до зв'язків зі спільною матір'ю Русською Православною Церквою під проводом московського патріарха Олексія. При цій нагоді він дає теж виклад української історії в советському дусі, що московська православна церква це мати спільної церкви руських, українців та білорусинів, бо вийшла зі спільного корення Києва. Чому в такім випадку не Київ, але Москва мала бути релігійним осередком православних, Макарій не висказує.

Друга половина 1945 року була призначена на це, щоби стероризувати парохіяльне духовенство та приневолити його прийняти православ'я. Акція

цю взяла в свої руки советська поліція, якій члени Ініціативної Групи мали доносити, котрі священники та монахи не йдуть з ними. Для виконання урядового натиску на духовних появилися розпорядок, що дозволів на відправу богослужень кожному священникові має дати Обласний Виконавчий Комітет. В цій цілі визнавали кожного священника до комітету та ставили вибір — підписати заяву приступлення до православ'я, або заборона відправляти богослуження. Священство у своїй подавляючій більшості відмовило апостазувати й тут рішались місцеві обставини. Став народ твердо в обороні свого духовного, так деякі лишали його в спокою. При пасивності громади заборона входила в життя.

Українська Греко-Католицька Церква зачала сходити в підземелля, як все проче українське національне життя. Інтересну характеристику дає лист одного священника з Бережанщини до свого сина за межами Советів, що передістався до нього нелегальною дорогою. "Тепер я сам — пише він, і маю час все передумати. Твоя мати померла і я хожу по кімнатах парохіального будинку та думаю... Натиск шораз більший. Хочуть, щоби підписати заяву... Я вирішив, що коли вже буде безвихідно, йти в ліс. Там і так більше моїх парафіян, як в селі, головню мужчин... Чому й мені не бути там. Священник чейже там потребують. До речі — я ще не забув також посити рушницю".

Під таким натиском підготовлялося це збіговище у Львові, про яке в березні 1946 советська пресою пропаганда пустила за границю вістку та назвала "собором Українсько-Католицької Церкви для зирвання її 350-літніх зв'язків з Ватиканом".

Арешти єпископів, визначення духовенства як і зв'язки переслідування Українсько-Католицької Церкви в Галичині та на Закарпатті відбувалося при свідомім помішанні з боку советської влади справ церковних з політичними. Немає сумніву, що нілі найгіршішим противником Москви є Ватикан з його біля 400 мільйонами католиків на світі. Річ природна, що противенство Ватикану є моральне, та не політичне, ані не фізичне, бо як сказав Сталін на конференції в Тегерані "Ватикан не має ніяких дивізій, тому не повинен мати голосу в міжнародній політиці". Всеж таки моральна сила Ватикану існує із нею Москва по-важно рахується.

Українсько-Католицької Церкви большевики закидали, що вона тримає з Ватиканом, прихильником фашизму та ворогом Советів. Річ природна, що тут свідомо помішали вони справу чисто релігійної залежності католиків від папи зі справовою політики Ватикану

проти Советів. Для Советів кожен їх противник, то фашист. Фашистським став теж Ватикан, отже злочин поповняють українські католики, що утримують з Ватиканом навіть релігійні зв'язки.

Річ природна, що це свідоме помішання релігії з політикою, бо, для прикладу, большевики зовсім не роблять римо-католикам, того самого закиду, що вони залежні від папи. Цю облогу большевиків старалось здемаскувати львівське духовенство у своїм письмі до Молотова, підкреслюючи свою лояльність до советської держави та рівночасно зазначаючи, що організація Української Католицької Церкви є оперта на канонічних засадах, які з політикою дня не мають нічого спільного. Всеж таки дальше переслідування українського католицизму в Галичині та на Закарпатті оперли большевики на цим помішанню двох різних залежностей — релігійної та політичного впливу Ватикану.

На перші місяці 1946 року советська влада підготувала згаданий собор у Львові, окутаний темнотою. Найбільше вичерпуючі відомості про той "собор" дістала большевицька преса в Америці та Канаді, писана українською мовою. Відомості, пущені в світ московськими кореспондентами Асоційтед Пресс та "Юнайтед Пресс", повні баламутства.

З донесень советських органів в Америці, писаних українською мовою, довідуюсь, що в цій соборі брало участь 216 делегатів, що репрезентували 986 священників та парохій. Насувається питання хто брав участь в цій соборі? Кілько там було бувших греко-католицьких священників, а кілько світських, бо відомо, що по канонам православної церкви й світські делегати теж можуть брати участь в церковних соборах.

Немає сумніву, що большевики були б справді вдоволені, коли б усіх бувших католицьких священників на той собор, коли б їх крім трьох членів Ініціативної Групи та 42-х первісних прихильників могли були віднайти. В соборі, очевидно, брали теж участь нові "парохи" імпортовані вже чехістами зі Советського Союзу. Розглянувши це все можна прийти до переконання, що між тими 216 делегатами не було багато більше від 45 первісних прихильників апостазії. Вони то на спілку з імпортованими батюшками советської продукції та кілька десятками креатур советського режиму, проголосили зирвання Українсько-Католицької Церкви з Римом.

Коли вчислимо, що священників в Галичині було понад 2,700, а вірних біля три й пів мільйона, то й комбіновані успіхи Ініціативної групи та агентів НКВД були аж смішно мізерні, щоби цьому збіговищу

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

Авторські права застерегаються: Copyright by Krushynsky Teodore, Paris, France.

64)

— ляють безборонних хлопців і дічат українських під американські бомби? Де й в якій пекельній лабораторії мозковий фабрикується той диявольський містицизм, без якого не можна собі уявити стільки хотодного садизму й фанатичної люти?... Що точилась занепахла війна, яка диктувала твердість і непохитність у наказах і виконанні? Що війна взагалі сприяє дичавині людей та стирляє межу між людяним і звіриним, між добром і злом? Що величезною державою 86-ти мільйонного народу не можна керувати "я рукавичка"? Значайно, все це має свою вагу, свої поважні підстави, ясне й зрозуміле. Але нащо аж стільки непотрібної та шкідливої жорстокості й люти? Бож вони нищать найкращу ідею, найкращі наміри й плямують їх. Чому не погодитись на втечу 19-ти робітників (та й то умовно, бож ні один не втік), щоб не загинули всі 119. Нащо цілі народи приносити в жертву німецькій перемозі, коли її можна було, або й виключно тільки звільненням тих народів, здобути? Нащо руйнувати добробут, нилити й нищити оселі та вбивати й тероризувати, коли можна було досягнути кращі наслідки пошаною до людини, її добробуту та людськості й оборони беззахистних?

Аджеж більшість народів Європи була по боці німців, коли вони почали підноситись з руїни, після програної війни 1914-1918 рр., таксамо більшість як що не урядів, то народів була по їхньому боці, коли вони встановили в себе

бутну, провокаційну й жорстоку гітлерівщину, в якій до самісінької війни люди намагалися бачити подих нової найкращої ідеї. Без однієї такої ідеї, без однієї такої ідеї, жертви німці здійснювали те, чого від тисяч років ні один народ на світі не здійснив без кривавої війни, чи й кількох воєн — об'єднання німців в одній державі. Врешті, ніхто не натравлював їхнього наміру встановити Великонімецьку доки цей намір мав бути осягнений людськими й людськими шляхами. Навпаки, світ ладен був захоплюватися прикладом Німеччини й Гітлера.

Що переможний нарід, правдою й дисципліною підносить вгору, захоплений ідеями й твором великої людини, який той чародій, на очах і без ніякої жертви здійснює пай-циріші мрії цілого народу про волю, незалежність і добробут, а за це нація вшановує ту людину найвищим признанням, кладучи в своє серце й на

свої розрадувані уста її імя, з охликом несмертельної слави — хто не піддається красі й величчю такої віри й віда-ности?

Але вже незабаром, як німецький похід почався, світ переконався що то не був подив нової ідеї а навала дикой орди. Світ з жахом побачив, що то не був радісний похід, щасливого народу до обнови й визволення, а варварська хвиля жорстокої люти, насильства й грабунку. Світ переконався, що теветонська орда нічого ні людського, ні божого не визнає, встелюючи свій шлях кров'ю невинних і трупам безборонних. Що більше, ця орда руїни й смерті ступала за мету винищити цілі народи, женучи стрімголов до своєї потворної мети — політичного поневолення й соціального розпачення.

Ось чому німецьке свято обернулося в жалобу для реш-

ти світу, а німецька перемога в загрозу для всіх держав. Імя німецького фюрера стало прокляттям, символом катування й руїни.

Німецький чин сплямував, зогдида й знищив німецьку ідею. Не тут місце, спинятися над цією роздвоєністю німецького духа й чину. Чимало вчених схиляється до думки, що в німцях є два типи противного національного характеру, які треба брати на увагу для зрозуміння цієї двоякості: північно-східний та південно-західний. На думку одних, Кант і Гете репрезентують дух Німеччини, а Ніцше й Фіхте її чин. На думку других, Німеччину населяють два різні народи: північна раса й південна, які й виявляють себе в німецькому духові — південь, в німецькому чині — північ. А в останній час французький вчений Е. Вермей, професор Сорбонни, навіть провів по Ельбі ту лінію, яка

розмежовує два німецькі характери: північно-східний Німеччина як політичний чин, а південно-західний як культурна творчість.

Не треба й казати, що як і межа по Ельбі, так і протиставлення Канта й Гете агресивному німецькому характеру Ніцше й Фіхте є штучні методи поверхового розуміння й чисто суб'єктивного значення, які не вичерпують навіть зовнішньої сторони питання, не кажучи про ество річі. Кант народився й чинив у Кенігсбергу, а Гете в Ваймарі, але нема ніякої заперуки, що Гете не був би гітлерівцем у 1933 році. Таксамо як Гітлер народився в долині Австрії, а Розенберг у Прибалтії, причому, обидва захоплювались Кантом і Гете.

Отже, причини й джерела німецької двоякості лежать значно глибше, ніж це на перший погляд здається.

(Кінець).

